RAAD VAN TOEZICHT VERZEKERINGEN

U I T S P R A A K Nr. 2004/67 Med

i n d e k l a c h t nr. 2004.0159 (005.04)

ingediend door:

hierna te noemen 'klager',

tegen:

hierna te noemen 'verzekeraar'.

De Raad van Toezicht Verzekeringen heeft kennis genomen van de schriftelijke klacht, alsmede van het daartegen door verzekeraar gevoerde schriftelijke verweer. De Raad heeft aanleiding gevonden, alvorens uitspraak te doen, verzekeraar in een zitting van de Raad te horen.

Voor zover voor de beoordeling van de klacht van belang, is het navolgende gebleken.

Inleiding

Klager heeft met ingang van 16 september 1999 bij een rechtsvoorganger van verzekeraar een arbeidsongeschiktheidsverzekering gesloten. Waar in het hierna volgende wordt gesproken over verzekeraar wordt daaronder ook de rechtsvoorganger verstaan, tenzij uit de tekst anders blijkt.

Het op 18 september 1999 opgemaakte polisblad van de verzekering vermeldt:
'Premietarief Vast' en
'Voorwaarden Volgens de algemene verzekeringsvoorwaarden en de voorwaarden arbeidsongeschiktheidsverzekering'.

In artikel 8 (de en bloc - bepaling) van de door verzekeraar gehanteerde algemene verzekeringsvoorwaarden met als ingangsdatum 1 januari 1993 is bepaald:
'De verzekeraar heeft het recht de premie en/of de voorwaarden van bepaalde groepen verzekeringen en bloc te wijzigen. Behoort deze verzekering tot die groep, dan is de verzekeraar gerechtigd de premie en/of de voorwaarden van deze verzekering overeenkomstig die wijziging aan te passen en wel op een door hem te bepalen datum.
De verzekeringnemer wordt van de wijziging in kennis gesteld en wordt geacht hiermee te hebben ingestemd tenzij hij binnen de termijn in de mededeling genoemd schriftelijk het tegendeel heeft bericht.
In dit laatste geval eindigt de verzekering op de datum die in de mededeling door de verzekeraar is genoemd.
De verzekeringnemer kan hier geen beroep op doen indien:
- de wijziging van de premie en/of de voorwaarden door een wettelijk voorschrift dwingend wordt opgelegd aan de verzekeraar;
- de wijziging van de premie het gevolg is van een leeftijdsafhankelijke tariefsopbouw;
- de wijziging een verlaging van premie, dan wel een verruiming en/of uitbreiding van de dekking inhoudt;
- de wijziging van de premie(-korting) en/of voorwaarden haar oorzaak vindt in een aanpassing van (…).'

Artikel 8 van de door verzekeraar gehanteerde algemene verzekeringsvoorwaarden met als ingangsdatum 1 december 1998 is nagenoeg identiek aan vorengeciteerde en bloc - bepaling. Ook de Algemene voorwaarden voor Arbeidsongeschiktheidsverzekering (model M004) bevatten een vergelijkbare en bloc - bepaling.

Een brochure die aan klager voorafgaande aan het sluiten van de verzekering is toegestuurd vermeldt omtrent het premietarief:
'A. Leeftijdsafhankelijk tarief.
Hier is uw premie afhankelijk van uw leeftijd. Het voordeel daarvan is dat u op jonge leeftijd, als de kosten binnen uw bedrijf vaak het hoogst zijn, begint met een lage premie. Naarmate u ouder wordt, stijgt de premie geleidelijk.
B. Vast tarief.
Hier is uw premie afhankelijk van uw leeftijd op het moment van het afsluiten van de (…)AOV. Gedurende de looptijd van de verzekering blijft de premie gelijk. Dat geeft u de zekerheid van gespreide kosten over de gehele looptijd.'

De klacht

In 1999 bood verzekeraar klager een arbeidsongeschiktheidsverzekering aan. Verzekeraar vertelde een unieke polis te hebben. Met een 'iets hogere premie' kon klager toekomstige premiestijgingen afkopen. Het was 'vergelijkbaar met een rentevaste periode bij hypotheken', aldus verzekeraar.

De brochure die verzekeraar vervolgens zond leek diens verhaal te bevestigen. Klager kon kiezen voor een vast tarief. Zonder enig voorbehoud vermeldde de brochure letterlijk: 'Gedurende de looptijd van de verzekering blijft de premie gelijk'. Bij navraag bleek verzekeraar inderdaad uniek met een gegarandeerd vaste premie gedurende de gehele looptijd.

Daarom heeft klager bij verzekeraar een arbeidsongeschiktheidsverzekering afgesloten. De (fors) hogere premie voor het afkopen van premiestijgingen accepteerde klager graag, in ruil voor financiële zekerheid.

In de zomer van 2000 is de arbeidsongeschiktheidsverzekering van klager tegen dezelfde voorwaarden overgenomen door verzekeraar. Klager heeft verzekeraar toen schriftelijk bericht er zonder tegenbericht van uit te gaan dat bij de overname ook de mondelinge afspraken zouden worden overgenomen. Verzekeraar heeft daarop niet gereageerd.

Begin 2003 ontving klager een brief van verzekeraar, gedateerd eind november 2002, dat de premie moest worden verhoogd. Het huidige beursklimaat maakt premieverhoging noodzakelijk, aldus verzekeraar. Bovendien was bij de premieverhoging rekening gehouden met klagers leeftijd.

Klager heeft toen direct verzekeraar bericht dat de premieverhoging op een vergissing berustte omdat met hem een vast premiebedrag was afgesproken, waarvoor klager al jaren een fors hogere premie betaalde. Verzekeraar antwoordde echter niet. Toen heeft klager contact opgenomen met het Vara-programma 'Kassa'. Het onderwerp is uitgezonden.

Verzekeraar heeft gewezen op algemene verzekeringsvoorwaarden, die er op neer zouden komen dat hij tussentijds de premie en/of de voorwaarden mag wijzigen. Deze algemene voorwaarden waren aan klager echter onbekend.

Een hoogleraar privaatrecht ging er in de uitzending vanuit dat de premie niet mocht worden verhoogd, omdat verzekeraar niet aan klager de algemene verzekeringsvoorwaarden had doen toekomen. Derhalve maakten deze geen

onderdeel uit van de verzekeringsovereenkomst en zat verzekeraar vast aan de afgesproken premie, zo was de mening van de hoogleraar.

Verzekeraar bleef bij de premieverhoging en verwees naar de algemene verzekeringsvoorwaarden die klager had ontvangen toen hij enkele jaren eerder bij verzekeraar een ziektekostenverzekering afsloot. Daarin zou een en bloc - clausule staan. Bestudering van deze voorwaarden leert echter dat daarin geen en bloc - clausule voorkomt.

De Ombudsman Verzekeringen zag, anders dan voormelde hoogleraar, in redelijkheid geen grond om af te wijken van de (klager niet ter hand gestelde, nieuwe) algemene verzekeringsvoorwaarden. Volgens hem is de en bloc - clausule van toepassing. Op het feit dat verzekeraar de polis heeft verkocht met een gelijkblijvend premiebedrag, 'vergelijkbaar met een rentevaste periode bij een hypotheek', ging de Ombudsman niet in.

De zaak is simpel. Verzekeraar heeft klager gelokt met de belofte dat, 'net als bij een rentevaste hypotheek', het premiebedrag gedurende de gehele looptijd van de verzekering gelijk zou blijven. Die belofte heeft klager doen besluiten om voor verzekeraar te kiezen. Verzekeraar doet de gemaakte afspraken echter niet gestand.

Het standpunt van verzekeraar

Het geschil spitst zich toe op het begrip 'gelijkblijvende premie'. Klager stelt dat de premie gedurende de looptijd van de verzekering niet verhoogd kan worden, omdat sprake is van een gelijkblijvend premietarief. Kennelijk verstaat hij iets anders onder gelijkblijvend premietarief dan er redelijkerwijs onder verstaan dient te worden. Bij een gelijkblijvend tarief stijgt de premie niet met het ouder worden van de verzekeringnemer, in tegenstelling tot een polis met een leeftijdsafhankelijk tarief. Achteraf bezien was een benaming als 'leeftijdsonafhankelijk tarief' in plaats van 'gelijkblijvend tarief' wellicht duidelijker geweest. Anderzijds is de vraag in hoeverre het voor een aspirant-verzekerde reëel is te veronderstellen dat een premietarief voor een zo lang lopende verzekering (tientallen jaren) ongewijzigd blijft.

De verhoging van het premietarief is noodzakelijk omdat de schadelast sterk is gestegen en de daarvoor ontwikkelde statistieken een duidelijke tendens laten zien dat deze in de toekomst nog verder zal toenemen. Het verslechterde beursklimaat is op zichzelf niet verantwoordelijk voor de premieverhoging. Het heeft daarop echter wel een indirect effect door de verplichte reserve voor toekomstige verplichtingen. Door de lage rente op de kapitaalmarkt zijn de nettorendementen op de belegde gelden gedaald. De Pensioen- en Verzekeringskamer heeft daarom geëist dat de rekenrente verlaagd moest worden van 4% naar 3%. Dit betekent dat verzekeraars hogere reserves moeten aanhouden en moeten vormen om aan de (solvabiliteits)eisen te blijven voldoen. Daartoe moet onder andere de premie worden verhoogd.

Klager bestrijdt het recht van verzekeraar om de premie te verhogen, omdat hij de algemene verzekeringsvoorwaarden niet heeft ontvangen. De overige voorwaarden ontving hij overigens wel. In de algemene verzekeringsvoorwaarden is de bevoegdheid tot en bloc - premieverhoging geregeld.

Voor de vraag of verzekeraar een gelijkblijvend premietarief mag verhogen is van belang of klager de algemene verzekeringsvoorwaarden heeft ontvangen. Verzekeraar zond standaard aan elke nieuwe verzekerde een welkomstpakket inhoudende o.a. de algemene verzekeringsvoorwaarden. Bij het sluiten van de

arbeidsongeschiktheidsverzekering heeft verzekeraar in september 1999 aan klager de 'productspecifieke' voorwaarden arbeidsongeschiktheid toegezonden. De algemene verzekeringsvoorwaarden werden al in 1998 aan klager toegezonden bij het afsluiten van een ziektekostenverzekering. Artikel 8 van die voorwaarden geeft de en bloc - bepaling weer. De algemene voorwaarden werden gewijzigd per 1 december 1998, maar de en bloc - bepaling bleef ongewijzigd. De stelling van klager dat de algemene voorwaarden die hem in 1998 werden toegezonden niet de en bloc - bepaling bevatten, is onjuist. Zowel het polisblad als de specifieke voorwaarden arbeidsongeschiktheid maken overigens melding van de verbintenis met de algemene voorwaarden.

Ook in oktober 2000 heeft klager voorwaarden van verzekeraar ontvangen. Deze polisvoorwaarden zijn inhoudelijk niet veranderd ten opzichte van de voorgaande behoudens redactionele wijzigingen. Klager stelt dat hij deze voorwaarden heeft opgeborgen en niet heeft gelezen omdat hij ervan uitging dat er niets veranderd was, hetgeen ook het geval is.

Hoewel aan klager geen algemene verzekeringsvoorwaarden zijn toegezonden bij het afsluiten van zijn arbeidsongeschiktheidsverzekering, heeft verzekeraar uiteindelijk toch voldaan aan het vereiste voor de geldigheid daarvan, namelijk door de Algemene voorwaarden voor Arbeidsongeschiktheidsverzekering (model M004) ter hand te stellen. De inhoud ervan had klager kenbaar kunnen zijn als hij de voorwaarden gelezen had. Daarenboven is de en bloc - clausule geen ongebruikelijk beding waarop men bedacht moet zijn, omdat elke schadeverzekeraar deze clausule in zijn voorwaarden heeft opgenomen.

De brochure van verzekeraar is geen onderdeel van de verzekeringsovereenkomst, hieraan kunnen dan ook geen rechten worden ontleend (blz. 19). De brochure geeft uitsluitend algemene productinformatie.

Het premietarief voor een arbeidsongeschiktheidsverzekering met premiebetaling op basis van een gelijkblijvende premie kan tussentijds door verzekeraar worden verhoogd, hetgeen de systematiek van premieberekening onaangetast laat. De premieverhoging is gebaseerd op de in de verzekeringsvoorwaarden opgenomen en bloc - clausule.

Het commentaar van klager

Klager heeft, kennis genomen hebbend van het verweer van verzekeraar, zijn klacht gehandhaafd.

Het overleg met verzekeraar

Ter zitting is de klacht met verzekeraar besproken.

Het oordeel van de Raad

1. Partijen verschillen van mening over hetgeen zij bij het tot stand komen van de onderhavige verzekering hebben besproken. De Raad stelt voorop dat hij geen feiten kan vaststellen die tussen partijen in geschil zijn wanneer doorslaggevend bewijs ontbreekt. Wat partijen bij het aangaan van de verzekering mondeling hebben afgesproken, moet dan ook in het midden blijven.

2. Wat betreft het citaat uit de brochure van verzekeraar, over het premietarief, hierboven onder Inleiding, acht de Raad gelet op de context, verdedigbaar het standpunt van verzekeraar dat met de zin 'Gedurende de looptijd van de verzekering blijft de premie gelijk' slechts is bedoeld dat de premie niet zal stijgen wegens het ouder worden van klager, zulks in tegenstelling tot het leeftijdsafhankelijke tarief, maar dat dit onverlet laat de

mogelijkheid van en bloc - premieaanpassingen. Wel adviseert de Raad verzekeraar het onder B vermelde en geïllustreerde toe te lichten en te verduidelijken.
3. Verzekeraar heeft verklaard dat hij in 1998 aan klager ter gelegenheid van het door deze sluiten van een ziektekostenverzekering een welkomstpakket, inhoudende o.a. de algemene verzekeringsvoorwaarden, heeft toegezonden en dat hij bij het sluiten van de arbeidsongeschiktheidsverzekering in september 1999 heeft volstaan met hem de voorwaarden arbeidsongeschiktheidsverzekering toe te zenden. Niet is evenwel gebleken dat verzekeraar klager op laatstgenoemd tijdstip erop heeft geattendeerd dat de algemene verzekeringsvoorwaarden hem in 1998 reeds waren toegezonden. De Raad geeft verzekeraar in overweging zijn gedragslijn op dit punt aan te passen.
4. Het hierboven onder 3 vermelde is echter geen aanleiding voor de Raad om te oordelen dat verzekeraar niet het standpunt kan innemen dat de en-bloc clausule niet op de door klager gesloten arbeidsongeschiktheidsverzekering van toepassing is. Juist is dat nu de algemene verzekeringsvoorwaarden niet aan klager zijn toegezonden bij het sluiten van de (arbeidsongeschiktheids)verzekering, hem niet in de zin van art. 6: 234 Burgelijk Wetboek een redelijke mogelijkheid is geboden daarvan kennis te nemen. Aangezien echter het op 18 september 1999 opgemaakte polisblad van de verzekering naar de algemene verzekeringsvoorwaarden verwijst en klager, zo hij deze voorwaarden niet of niet meer had, deze toen bij verzekeraar had kunnen opvragen is verdedigbaar het standpunt van verzekeraar dat klager zich naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet op de onbekendheid met de voorwaarden mag beroepen. Hierbij komt nog dat klager, naar hij heeft erkend, in het najaar van 2000 van verzekeraar onder meer de algemene verzekeringsvoorwaarden heeft ontvangen, maar deze toen ongelezen heeft opgeborgen.
5. Het bovenstaande brengt de Raad tot het oordeel dat verzekeraar door met een beroep op de en bloc - bepaling de premie van de door klager gesloten arbeidsongeschiktheidsverzekering te verhogen, de goede naam van het verzekeringsbedrijf niet heeft geschaad.

De beslissing
De Raad verklaart de klacht ongegrond.

Aldus is beslist op 13 september 2004 door Mr. B. Sluijters, voorzitter,
Mr. H.C. Bitter, Mr. D.H.M. Peeperkorn, Drs. D.F. Rijkels, arts, en Dr. B.C. de Vries, arts, leden van de Raad, in tegenwoordigheid van Mr. S.N.W. Karreman, secretaris.

De Voorzitter:

(Mr. B. Sluijters)

De Secretaris:

(Mr. S.N.W. Karreman)